

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

ĐẶNG THỊ MINH THU

**ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ THOÁI HOÁ CỘT SỐNG CŨ
BẰNG PHƯƠNG PHÁP KÉO GIÃN CỘT SỐNG CŨ
TRÊN MÁY TM 300 TẠI BỆNH VIỆN ĐIỀU DƯỠNG
VÀ PHỤC HỒI CHỨC NĂNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Nội khoa

Mã số: 60.72.20

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS TRỊNH XUÂN TRẮNG

Thái Nguyên, năm 2010

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả trình bày trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ một công trình khoa học nào khác.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2010

Người viết luận văn

Đặng Thị Minh Thu

LỜI CẢM ƠN

Với tất cả tấm lòng trân trọng, tôi xin được bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc đến Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo - Khoa học và Quan hệ quốc tế, các thầy cô giáo các bộ môn, bộ môn Nội, Khoa Sau đại học Trường Đại học Y Dược - Đại học Thái Nguyên.

Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới **PGS.TS Trịnh Xuân Tráng**, người thầy luôn tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và trực tiếp hướng dẫn để tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp của mình.

Tôi xin trân trọng cảm ơn tới Đảng ủy, Ban Giám đốc, các Phòng, Ban, khoa Bệnh người cao tuổi, khoa Vật lý trị liệu - Phục hồi chức năng, các bác sĩ, điều dưỡng, kỹ thuật viên Bệnh viện Điều dưỡng và Phục hồi chức năng Thái Nguyên, nơi tôi công tác đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp đỡ cho tôi trong quá trình học tập, thực hiện nghiên cứu để hoàn thành luận văn và hoàn thành khóa học.

Xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2010

Học viên

Đặng Thị Minh Thu

DANH MỤC VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

C _I	: Đốt sống cổ 1
C _{II}	: Đốt sống cổ 2
C _{III}	: Đốt sống cổ 3
C _{IV}	: Đốt sống cổ 4
C _V	: Đốt sống cổ 5
C _{VI}	: Đốt sống cổ 6
C _{VII}	: Đốt sống cổ 7
CSC	: Cột sống cổ
D _I	: Đốt sống lưng 1
NPQ	: Bảng dùng đánh giá mức độ đau và ảnh hưởng của đau vùng cổ lên chức năng sinh hoạt hàng ngày (Northwich pack Neck Pain Questionnaire)
THCSC	: Thoái hoá cột sống cổ
TVĐK	: Tầm vận động khớp
VLTL - PHCN	: Vật lý trị liệu phục hồi chức năng

MỤC LỤC

Đặt vấn đề	1
Chương 1: Tổng quan	3
1.1. Đặc điểm giải phẫu, sinh lý cột sống cổ	3
1.2. Cơ chế bệnh sinh và hậu quả của thoái hóa cột sống cổ	9
1.3. Triệu chứng lâm sàng và cận lâm sàng thoái hóa cột sống cổ	12
1.4. Tình hình nghiên cứu về thoái hóa cột sống cổ	15
1.5. Các phương pháp điều trị thoái hóa cột sống cổ	18
Chương 2: Đối tượng và phương pháp nghiên cứu	25
2.1. Đối tượng và thời gian nghiên cứu	25
2.2. Phương pháp nghiên cứu	26
2.3. Các chỉ tiêu nghiên cứu	27
2.4. Phương pháp tiến hành	27
2.5. Các kỹ thuật can thiệp sử dụng trong nghiên cứu	29
2.6. Phương pháp thu thập số liệu	32
2.7. Vật liệu nghiên cứu	37
2.8. Phương pháp xử lý số liệu	39
2.9. Vấn đề đạo đức trong nghiên cứu	39
Chương 3: Kết quả nghiên cứu	40
3.1. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng của đối tượng nghiên cứu	40
3.2. Kết quả điều trị	47
Chương 4: Bàn luận	57
Kết luận	74
Khuyến nghị	76
Tài liệu tham khảo	
Phụ lục	

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 2.1. Phân loại mức độ đau và cách cho điểm dựa vào thang nhìn	
Liker 11 điểm.....	33
Bảng 2.2. Đánh giá ảnh hưởng của đau với chức năng sinh hoạt.....	34
Bảng 2.3. Đánh giá sự tiến bộ về tầm vận động khớp.....	36
Bảng 3.1. Phân bố bệnh nhân theo nhóm tuổi.....	40
Bảng 3.2. Phân bố bệnh nhân theo nghề nghiệp.....	41
Bảng 3.3. Đặc điểm đau của đối tượng nghiên cứu.....	41
Bảng 3.4. Triệu chứng cơ năng của đối tượng nghiên cứu.....	43
Bảng 3.5. Triệu chứng thực thể của đối tượng nghiên cứu.....	44
Bảng 3.6. Hình ảnh chụp X quang cột sống cổ.....	45
Bảng 3.7. Mức độ cải thiện đau theo thang điểm Likert 11 điểm ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	47
Bảng 3.8. Mức tiến bộ về tầm vận động gập cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	48
Bảng 3.9. Mức tiến bộ về tầm vận động duỗi cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	49
Bảng 3.10. Mức tiến bộ về tầm vận động nghiêng trái cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	50
Bảng 3.11. Mức tiến bộ về tầm vận động nghiêng phải cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	51
Bảng 3.12. Mức tiến bộ về tầm vận động xoay trái cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	52
Bảng 3.13. Mức tiến bộ về tầm vận động xoay phải cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	53

Bảng 3.14. Mức cải thiện chức năng sinh hoạt ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	54
Bảng 3.15. Sự thay đổi trung bình về tổng góc đo tầm vận động cột sống cổ ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	55
Bảng 3.16. Đánh giá kết quả điều trị ở nhóm kéo giãn và nhóm chứng.....	56

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

	Trang
<i>Biểu đồ 3.1.</i> Phân bố bệnh nhân theo giới.....	40
<i>Biểu đồ 3.2.</i> Các hội chứng lâm sàng của đối tượng nghiên cứu.....	42
<i>Biểu đồ 3.3.</i> Vị trí tổn thương theo đoạn cột sống cổ.....	46

DANH MỤC CÁC HÌNH ẢNH

	Trang
<i>Hình 1.1.</i> Các đốt sống cổ trên ghép lại	5
<i>Hình 1.2.</i> Hình ảnh các đốt sống cổ, động mạch đốt sống	7
<i>Hình 1.3.</i> Bề mặt của đốt sống cổ, tuỷ sống, các rễ thần kinh, thần kinh sống	8
<i>Hình 1.4.</i> Hình ảnh cắt ngang của thoái hoá cột sống cổ	12
<i>Hình 2.1.</i> Phương kéo cột sống cổ theo mặt phẳng trước	29
<i>Hình 2.2.</i> Kéo giãn cột sống cổ ở tư thế nằm	30
<i>Hình 2.3.</i> Kéo giãn cột sống cổ ở tư thế ngồi	30
<i>Hình 2.4.</i> Thước đo tầm vận động khớp	37
<i>Hình 2.5.</i> Máy kéo giãn cột sống TM 300 -3F.....	38
<i>Hình 2.6.</i> Màn hình LCD của máy TM 300 - 3F.....	38

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thoái hoá thực chất là sự già đi của cơ thể con người, đây là một quá trình tự nhiên trong chu trình sinh, lão, bệnh, tử của con người. Càng lớn tuổi, quá trình thoái hoá diễn ra càng nhiều và càng nhanh [42]. Thoái hoá cột sống cổ là một bệnh thường gặp ở người trung, cao tuổi. Tổn thương thoái hoá của sụn khớp gây ra do quá trình sinh tổng hợp chất cơ bản (proteoglycan) bởi các tế bào sụn có sự bất thường. Đặc trưng của bệnh là quá trình mất sụn khớp của lớp tế bào dưới sụn, tổ chức xương cạnh khớp được tạo mới [7]. Ở thoái hoá cột sống, có sự kết hợp giữa 2 loại tổn thương mang tính định khu đó là thoái hoá đĩa đệm và thoái hoá móm liên sau [4], [42]. Nguyên nhân chính là do quá trình thoái hoá và tình trạng chịu áp lực quá tải kéo dài của sụn khớp và đĩa đệm.

Biểu hiện lâm sàng của thoái hóa cột sống cổ rất đa dạng và phức tạp. Đau là một trong những triệu chứng thường xuyên và phổ biến nhất. Đau không chỉ ảnh hưởng đến cuộc sống, chức năng sinh hoạt của người bệnh mà còn ảnh hưởng đến kinh tế, chất lượng cuộc sống của bệnh nhân. Mặt khác nếu không được chẩn đoán và điều trị đúng đắn bệnh sẽ tiến triển thành từng đợt nặng dần, có thể dẫn đến chèn ép rễ, tuỷ, gây đau hoặc tàn phế. Vì vậy, thoái hóa cột sống cổ ngày càng trở thành vấn đề quan trọng trong chăm sóc sức khỏe cộng đồng, là mối quan tâm của nhiều chuyên ngành như nội, thần kinh, phẫu thuật, phục hồi chức năng, chẩn đoán hình ảnh...

Tại Mỹ, hàng năm thoái hóa cột sống cổ tiêu tốn tới 40 tỷ USD, những người trên 55 tuổi có dấu hiệu thoái hóa khớp trên X quang chiếm 80%, trong khi những người từ 15 - 24 tuổi chỉ là 10%, chỉ tính riêng thoái hóa cột sống cổ ở những bệnh nhân đến điều trị tại bệnh viện có khoảng 151.000 người [35], [41].

Tại Pháp, cũng chỉ tới 6 tỷ franc cho những bệnh nhân thoái hoá [52]. Theo tài liệu của Reuter Health, ở châu Âu, đau mạn tính tiêu tới 34 tỷ Euro mỗi năm, trong đó đau do viêm khớp và thoái hoá khớp chiếm 34% bệnh nhân. Ở Việt Nam, đến nay tuy chưa có thống kê cụ thể về chi phí điều trị cho những bệnh nhân có thoái hoá nhưng đã có nhiều công trình nghiên cứu của các tác giả về điều trị thoái hoá cột sống cổ bằng các phương pháp khác nhau. Theo y học hiện đại, có thể dùng thuốc chống viêm giảm đau toàn thân hoặc kết hợp giữa vật lý trị liệu và châm cứu, kết hợp giữa vật lý trị liệu và thuốc hoặc chỉ dùng các phương pháp vật lý trị liệu.

Tại Thái Nguyên, chưa có đề tài nghiên cứu nào về kéo giãn cột sống cổ ở bệnh nhân thoái hoá cột sống cổ. Bệnh viện Điều dưỡng và Phục hồi chức năng Thái Nguyên đã điều trị thoái hoá cột sống cổ bằng phương pháp kéo giãn cột sống cổ trên máy TM 300 từ năm 2003 nhưng chưa có nghiên cứu nào đánh giá kết quả điều trị sau khi kéo giãn. Xuất phát từ thực tế trên chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài này nhằm 2 mục tiêu:

- 1. Mô tả đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng thoái hoá cột sống cổ.**
- 2. Đánh giá kết quả điều trị thoái hoá cột sống cổ bằng phương pháp kéo giãn cột sống cổ trên máy TM 300.**